

Examenul de bacalaureat național 2013

**Proba E. c)
Istorie**

Varianta 9

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursele de mai jos:

A. „Referindu-se la «esența prefacerilor revoluționare», Gh. Gheorghiu-Dej avea să aprecieze [...] că ea constă în «instalarea puterii noi, democrat-populare, deoarece, aşa cum ne învăță Lenin, problema fundamentală a oricărei revoluții este problema puterii».

[...] În februarie 1948 [...] s-a constituit partidul unic, sub denumirea de Partidul Muncitoresc Român [...] partid cu rol conducător al vieții politice, economice, sociale și culturale a țării. Iar în aprilie 1948 este adoptată Constituția Republicii Populare Române, care, în principal, a avut menirea de a reprezenta suportul legal al etatizării ce urma a fi adoptată ulterior și care, în acel moment, era deja hotărâtă. [...] Odată cu adoptarea Constituției din 1948 s-a deschis o nouă etapă în evoluția economiei românești. În ceea ce privește structura social-economică a țării, articolul 5 prevedea că «în Republica Populară Română, mijloacele de producție aparțin statului, ca bunuri ale întregului popor, sau organizațiilor cooperative, sau particularilor, persoane fizice și juridice» [...], iar articolul 10 [...] prevedea că «pot fi făcute exproprieri pentru cauze de utilitate publică»; atunci «când interesul general cere, mijloacele de producție, băncile și societățile de asigurare, care sunt proprietatea particulară a persoanelor fizice sau juridice, pot deveni proprietatea statului, adică bun al poporului în condițiile prevăzute de lege».

(M. Mureșan, în *Spectrele lui Dej*)

B. „România se declară republică populară. [...] La 13 aprilie 1948 se adoptă o nouă Constituție, după modelul Constituției staliniste din 1936 [...]. O serie de măsuri în domeniul economic distrug structurile existente. Totul se etatizează. La 11 iunie 1948 sunt naționalizate principalele întreprinderi industriale, bancare, de transport, de asigurări, fără nicio despăgubire. Ulterior, sunt naționalizate și micile întreprinderi. [...] Se trece la planificarea centralizată a volumului producției și a desfacerii mărfurilor. Încep să fie elaborate planuri anuale și apoi cincinale, foarte încărcate pentru a fi îndeplinite. Totul după model sovietic. În 1949 începe colectivizarea agriculturii, de asemenea forțată [...]. În primii ani de colectivizare, după date oficiale, sunt arestați zeci de mii de țărani pentru refuzul de a se înscrie în gospodăriile colective. [...]”

Pe plan politic, sunt desființate toate partidele și organizațiile politice, indiferent de ideologia și atitudinea lor față de programul și telul Partidului Muncitoresc Român (făurit în 1948) [...]. P.M.R. este singurul partid admis [...]. Orice opozitie și rezistență sunt reprimate și zdrobite fără cruce. Zeci de mii de oameni, politicieni, ziariști, militari, avocați, clerci [...] sau pur și simplu persoane care nu erau de acord cu politica partidului unic, toți sunt arestați și condamnați, justiția fiind complet subordonată politic.”

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți conducătorul politic român precizat în sursa A. **2 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă sursa B. **2 puncte**
3. Menționați formațiunea politică și legea fundamentală a statului român la care se referă atât sursa A, cât și sursa B. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că impunerea regimului comunist determină opozitia mai multor categorii din societatea românească. **3 puncte**
5. Scrieți, pe foaia de examen, două informații aflate într-o relație cauză-efect, selectate din sursa A. **7 puncte**
6. Prezentați două acțiuni desfășurate de România în perioada național-comunismului, în relațiile internaționale din cadrul „Războiului Rece”. **6 puncte**
7. Menționați o caracteristică a disidenței anticomuniste din România în perioada național-comunismului. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„După mărturia adversarilor, care aveau tot interesul să exagereze cifra celor învinși, Ștefan [cel Mare] a avut «circa 20 000 de oameni». Totuși, el a fost cel care a atacat primul, în după-amiaza zilei de 26 iulie izbutind, la un moment dat, să respingă avangarda condusă de Soliman [...]. A urmat apoi atacul turcilor condus de Însuși [sultanul] Mahomed [...] și siliră pe Ștefan să se retragă. Au căzut, cu spada în mâna, în acest loc, care de atunci s-a numit Războieni, mulți dintre dregătorii și curtenii Moldovei. [...]

După biruință, sultanul se îndreptă spre Suceava. Orașul fu ars, dar cetatea [...] a rezistat. Nici Hotinul [...] nici Neamțul [...] n-au putut fi luate. [...] Cât despre Chilia și Cetatea Albă, se pare că turci nici n-au mai îndrăznit un asediul, deoarece puternica flotă pregătită în acest scop a fost distrusă de o furtună pe Marea Neagră. Prin urmare niciuna din cetățile însemnate ale Moldovei nu putuseră fi cucerite. [...] Sultanul, fără să fi realizat unul măcar din scopurile ce-și fixase, adică înlăturarea [domnitorului], supunerea țării și anexarea Chiliei și Cetății Albe, fu nevoie să dea semnul retragerii. Care retragere a semănat mai mult cu o fugă, deoarece distanța până la Dunăre a fost parcursă în trei zile, iar o sumă de tunuri au fost abandonate, după cum ne arată o mărturie contemporană. O altă mărturie - cronica moldo-germană - afirma că Ștefan a izbutit, după Războieni, să-și refacă oastea «ca la 16 000 de oameni» și că armata lui Mahomed a pierdut, în timpul retragerii, «mulți luptători».

[...] După retragerea armatei turcești, Ștefan, pe de o parte, oastea ungără, care ajunsese prea târziu spre a se mai lupta cu Mahomed, pe de alta, intrără în Muntenia și izgoniră pe Laiotă, punând în locul lui pe Vlad Tepeș (16 noiembrie 1476)."

(C. C. Giurescu, D. C. Giurescu, *Istoria Românilor*)

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți domnitorul Moldovei precizat în sursa dată. **2 puncte**
2. Precizați, pe baza sursei date, o informație referitoare la acțiunile domnitorului în bătălia de la Războieni. **2 puncte**
3. Menționați două cetăți ale Moldovei la care se referă sursa dată. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la situația din Muntenia. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la acțiunile desfășurate de otomani, după bătălia de la Războieni, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia reprezentantul unei instituții centrale din spațiul românesc se implică, prin diplomație, în relațiile internaționale din secolul al XV-lea. (Se puntează pertinența argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia.) **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre evoluția statului român din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea, având în vedere:

- prezentarea unui fapt istoric desfășurat în spațiul românesc, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în scopul formării statului român modern;
- menționarea a două fapte istorice prin care România participă la „criza orientală” din a doua jumătate a secolului al XIX-lea;
- menționarea a două acțiuni referitoare la atitudinea României față de una dintre marile alianțe de la începutul secolului al XX-lea;
- precizarea unei acțiuni prin care se formează România Mare;
- formularea unui punct de vedere referitor la importanța constituirii României Mari pentru evoluția democrației în statul român și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se puntează și utilizarea **limbajului istoric adecvat, structurarea** prezentării, evidențierea **relației cauză-efect**, susținerea unui punct de vedere cu **argumente istorice** (pertinența argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și **încadrarea** eseului în limita de spațiu precizată.